(గత సంచిక తరువాయి)

5

"ఏంది పంతులు మాట్లాడవేంది?" రెట్టించాడు యాదగిరి. పంతులు చటుక్కున రెండు చేతులు పట్టుకున్నాడు.

"ఈ దినం నేను కోపగించుకునేది కాదు యాదగిరీ. నీకు కోపం వచ్చి కళ్ళెర్ర జేస్తె బూడిదైపోవలసినోడ్ని. తప్పు చేసినా. నువ్వెన్ని సార్లు చెప్పినా గణేష్ పట్నం చదువులుకు పట్టువట్టినా. నన్ను క్షమించు" వలవలా కన్నీళ్ళు కార్చాడు.

యాదగిరి పేలవంగా నవ్వాడు. "పంతులూ.. నీ తప్పేంకాదు. ఇది ఎవళ్ళు చేసింది గాదు. వాన్ని బగమంతుడు తీసుకుపోయిండు. తెలివి గలోళ్ళు భూమ్మీద పన్లేదని తీసుకుపోయిండు. నీకింకా కన్నీళ్ళొస్తున్నాయి. వాడి నాయన్ను నాకింకినయి" పంతులు చేతులు విడిపించుకుని ముందుకు కదిలాడు యాదగిరి. సావాసగాళ్ళు, దగ్గరోళ్ళు, గల్లీపోళ్ళ గుంపుతో యాదగిరి ఇంటికి చేరాడు. ఎంకటమ్మ ఇంటిముందు జనం గ్రామ చావిడి దగ్గర ఉన్నవాళ్ళకు ఊరంటుకున్న మంటలా కనపడ్డాయి. ఎంకటమ్మ ఏడుపులు మంటల్లోంచి ఎగసిన గాలుపు ధ్వనుల్లా వినిపించాయి.

సూరీడు నడినెత్తి దాటి కొద్దిగా పడమటి మొహం పెట్టాడు. ఒంటిగంటయింది. పటేల్ ఇంటి దగ్గర వంటలు సిద్ధమయ్యాయి. నర్సిరెడ్డి చెప్పమన్నాక పాండ్రయ్య ఒక్కో మనిషి దగ్గరకొచ్చి నెమ్మదిగా చెప్పాడు, "దొర చెప్పిండు, వన్నాలకి రమ్మంటుండు" జనం పలచ పలచగా పటేల్ ఇంటికి బయలుదేరారు. యాదగిరి కుటుంబానికి కూడా కబురు చెప్పాడు. వాళ్ళందరూ తలలడ్డంగా ఊపారు. పాండ్రయ్య పరుగెత్తుకు వెళ్ళి నర్సిరెడ్డికి చెప్పాడు.

నర్సిరెడ్డి గదమాయించాడు. "నీ యవ్వ ఏందిరా వాళ్ళను పెండ్లికి పిలిచినట్టు చెప్పినావు? వణ్ణాలు తట్టల వెట్టుకుని ఆడకు తేవాల్న" పాండ్రయ్య అర్థమయినట్లు వేగంగా వంటల షెడ్డు దగ్గరకు దూసుకుపోయాడు. భోజనం ఇంటికొచ్చినా యాదగిరికానీ ఎంకటమ్మగానీ ముట్టలేదు. పక్కవాళ్ళ బలవంతంతో రావులు, చంద్రమ్మ గుడిసె లోపలకు పోయి ఎంగిలిపడ్డారు.

గ్రామం ప్రళయం ముందు ప్రశాంతంలా ఉంది. మధ్యాహ్నం మూడు గంటలయింది. పశ్చిమానికి జారిపోవాలని సూరీడు విశ్వప్రయత్నం మొదలయింది. గ్రామ ప్రజల దృష్టి అంత పశ్చిమాన్నుంచి గ్రామంలోకి ప్రవేశించే రహదారిపైనే ఉంది. ఏ క్షణంలో వేను వస్తుందో, గణేష్ శవం ఎప్పుడూ చూస్తామో అన్న ఆతృతతో ఉన్నారు. ఇప్పటికే గణేష్ చనిపోయి 24 గంటలు దాటుతోంది.

ఇంక వాళ్ళకు ఎదురు చూసే ఓపిక కూడా నశించిపోతోంది అన్న సమయంలో దూరాన సన్నగా శబ్దం క్షణక్షణానికి విస్తృతమవుతూ రోదనగా. రణగొణధ్వనిగా, నల్లటి మేఘాలలో విద్యుత్ ఘర్షణా పాతాల మధ్య ఎర్పడిన భీకర శబ్దాల్లా డప్పుల మోతలతో, సముద్రంలో ఓడ తెరచాపతో మొదలయి దగ్గరవుతున్న కొద్దీ మెల్లమెల్లగా మొత్తం ఓడ దర్శనమైనట్లు శబ్దాన్ని వెన్నంటి వస్తోన్న కార్లు, లారీలు, దిగిపోతోన్న సూర్యునికి అడ్డంగా ఆక్రమించుకుంటోన్న ఎర్రటి దుమ్ముకణాలను చీల్చుకుంటూ ముందుకు వస్తోంటే ప్రతి

అడుగు దూరానికి ఓంకార శబ్దాన్నుండి మాటలు పుట్టుకొచ్చినట్టు 'గణేష్ అమర్ రహే. గణేష్ అమర్ రహే' అన్న ఏక వాక్య రూపాన్ని సంతరించుకుని కర్ణఘోష చేస్తోంది.

ఊరి జనం పటేల్ నర్సిరెడ్డితో కలిసి ఎదురు వెళితే నదీ ప్రవాహం సముద్రంలో కలిసినట్లు అయింది. సముద్రపు పోటుకు నది ప్రవాహం ఆగి వెనకకు తిరిగి గట్లను తాకినట్లుగా మొత్తం గ్రామం జనమయమైపోయింది.

జన ఘోష కళాకారులు శవయాత్ర ముందు రెండు మూడు బృందాలుగా చైతన్యవంతమైన పాటలు పాడుతూ నాట్యాలు చేస్తున్నారు. ఆ పాటలకు నాట్యాలకు లయబద్ధంగా డప్పులు మోగుతున్నాయి.

"సూరీడు భగభగమండిండు.
ముద్ద మందారమైయిండు
ఎరకలువ రేకల వాలిండు
ఉడుకు రక్తమై ఉరకలేసిండు
గుండె వత్తిచేసిండు - నూనె బొంద నింపిండు
అగ్గి బూడిదగ ఆహుతైయిండు.
అవిగవిగో మంటలు. రుధిర జ్వాలలు
అన్నదమ్ముల కోసం - అక్కచెల్లెళ్ళ కోసం -
అమ్మ అయ్యల కోసం - అవ్వ తాతల కోసం -
పాలు తావే పసి పిల్లల కోసం -
తల్లి కడుపుల తన్నులాడే రేపొద్దు జీవాలకోసం -
ఆహుతైయిండు.
అందుకుందాం ఆ ధైర్యాన్ని - పంచుకుందాం రుధిరాన్ని
ఎల్లకాలం వాన్ని గుండెల్ల బతికిద్దాం.
'అమర్ రహే గణేషు' ఆయుధమై అడుగేద్దాం
పోరాటం సాగిద్దాం - పోరాటం సాగిద్దాం."

జనఘోష చుట్టూ జనం అల్లుకుపోయారు. డప్పుల మోతకు చేతులు జమయ్యాయి. 'అమర్ రహే గణేష్' మిన్నంటింది. అరుణబింబం ఇంతై, అంతై అంతంతై మేఘాలకు చిక్కటి నెత్తురు రంగు పులిమి, పల్లెను రక్తపు కాంతిలో ముంచింది. భయమేసిన కాకులు చెల్లా చెదురయ్యాయి. శ్వేత పక్షులు మాత్రం విజయంసాధించినట్లుగా ఆ అరుణ కాంతుల్లో తేలియాడాయి.

గణేష్ శవాన్ని ఉంచిన వేన్‌ను గల్లీలోకి మలుపు తిప్పారు. అంత దూరంలో ఉండగానే యాదగిరి, ఎంకటమ్మ తలలు కొట్టుకున్నారు. జనఘోషలో వాళ్ళ ఏడుపులు నిశ్శబ్దరాగాలయ్యాయి.

ఇంటిముందు కంబళి పరిచి చాప చుట్టను దించారు. శవం బయిటకు కనబడటంలేదు. ఎంకటమ్మ తల దిక్కున చాపను విప్పబోయింది.

"వద్దమ్మా వద్దు అట్లిప్పమాకు. ఆ మొగాన్ని నువ్వు చూడలేవు తల్లీ. నీ బిడ్డ ఉంగరాల జుత్తు కాలి బూడిదైనాది. మొహం గుర్తుపట్టలేనంతగా ఎర్రగా కాలి ముద్దయినాది. ఇప్పొద్దు తల్లీ."

ఎవరి వారింపులు లెక్కచెయ్యలేదు ఎంకటమ్మ. కట్టు విప్పి చాప పక్కకు జరిపింది. అందరూ ఎగబడి ముందుకు చూసారు. ఎర్రటి ముద్ద ఉంది అక్కడ. బయంతో వెనక్కు జరిగారు. ఎంకటమ్మ మాత్రం ఆ ముద్దను కాలితొడపైకి జరుపుకుంది.

"ఏదిర నాయినా నీ చెంపమీన పుట్టుమచ్చ? అది దిష్టి చుక్కై నీకు ఆపదలు రావనుకుంటన్రా. మంటల్లో మాయం జేసినావా తండ్రీ? చిటుకు చిటుకు రెప్పలార్పి నన్ను సంతోష పెడ్తివి గదరా తండ్రీ. గుడ్లురికి గట్లనే చూస్తోండవు, రెప్పల్ని మాడ్చేసినవుతా? గిట్లయితే నీ మీన బెమ తొలిగిపోద్దనుకుంటివిర తండ్రీ" నెత్తుటి ముద్దను చూసి విలవిల్లాడింది తల్లి.

యాదగిరి మౌనంగానే చాప చుట్టకేసి చూస్తూ ఉండిపోయాడు.

క్షణాల్లో తల దగ్గర దీపం ప్రమిద పెట్టారు, ఊదిబత్తీలు ముట్టించారు, చెట్టుకింద ఎండుకట్టెలు మంటబెట్టారు. షావుకారు నల్లయ్య సామాన్లు చెబుతూ పంతులుతో లిస్టు రాయించాడు.

"నాకడున్నయి ఇస్తా పంతులు. అలంకరణ సామాగ్రి, బుక్కగులాలు, సుతిలీ, పన్నీరు షాపులో ఉన్నాయి. బంగారం, పగడాలు, ముత్యాలు పటేల్ సాబిస్తడు. దండలైతే వేస్ల మస్తుగున్నయి. పక్కూరికి బోయి పాడె బొంగులు, కుండ తేవాల్న. శవాన్ని దింపిన వేనును తోలుకుబోయి తీసుకురండి. పటేల్ పైసలిస్తనన్నడు. ఎవరు బోతరు?"

జనాల మధ్యనుండి కాలేజీ పిల్లలు బయటికొచ్చారు. వాళ్ళలో మహేష్‌రెడ్డి, సురేష్, రంగప్ప కనిపించారు. జనఘోష హడావిడిలో తన కొడుకు సురేష్ గురించి జ్ఞాపకం రాలేదు నల్లయ్యకు. సురేష్ ఎదురుపడగానే వళ్ళు జలదరించింది. "ఏందిరా నువ్వొచ్చినావా?" అన్నాడు తెప్పరిల్లి.

"ఔ బాపు వచ్చిన. నిన్న రెడ్డి వాళ్ళ డాడీకి ఫోన్ చేసినప్పుడు చెప్పలే. ఈ దినం మేం అందరం గణేష్ శవంతో వస్తమని చెప్పినాం కదా!"

"చెప్పినారులే. నిన్ననే రమ్మంటిని కదా? మీ యమ్మ ఎంత ఇదైనాదో తెలుసా. ఆరోగ్యం బాగోలేదామెకు. చెప్పిన మాట వినిపించుకోవేమిరా"

"ఎందుకు బయపడుతున్నారు అంకుల్. నిన్నటికి ఈ రోజుకి తేడా ఏంది. గణేష్‌ను అనాధలా వదిలిపెట్టి ఎలా రాగలం? వాడు చేసిన సాహసానికి అన్ని కాలేజీల జనాలు, గొప్పోళ్ళు, మేధావులు అందరూ జేజేలు కొడుతోంటే మేం చాతగానోళ్ళలా ఎట్లొస్తాం? మన గావ్ ఇజ్జత్ నిలబెట్టిన సాహస వీరుడు గణేష్. చరిత్ర పటంలో చిరస్థాయిగా ఉండిపోతాడు. వాని దోస్తులం, రూం మేట్లం, ఒక్క ఊరిపోల్లం మేం నెత్తురు చల్లారిపోయినోళ్ళలా, ఊపిరి లేనోళ్ళలా ఎట్లుంటాం? నిన్న గణేష్ బాడితో పెద్ద జులూస్ లేపినం. కలెక్టరు కాళ్ళ దగ్గర కొచ్చిండు. హోం మినిష్టర్ మా ముంగాల్ చేతులు కట్టుకుని క్షమాపణ కోరిండు. మా డిమాండ్లన్నింటిని తీరుస్తునన్నడు. కాలేజీ సెంటర్లో గణేష్ విగ్రహం పెట్టాల్న అని పట్టుపట్టినం. మినిస్టరుజిల్లా కలెక్టరుకు పని అప్పజెప్పిండు. చూడంకుల్ ఆ జనాల్ని చూడు. మన గావ్ కు ఎంతమంది తరలొచ్చిన్రో చూడు. నెత్తురుడికించే ఆ పాటల్ని చూడు. ఒళ్ళు జలదరించే డప్పుల మోత చూడు. ఈ చదువులెందుకు అంకుల్, పనికిమాలిన చదువులు. నెల దినాల్నుండి దేశ సేవలో తరించిపోయాం. చరిత్రలో గాంధీ, బోసు, భగత్ సింగ్ లాంటోళ్ళ సాహసాలు చదువుకున్నం. ఇపుడు మేం అంతటోళ్ళలా పోరాడే ధైర్యం తెచ్చుకున్నాం. ఈ దేశానికి ఏం ఉన్నా లేకపోయినా మా యువత ఉంది. దేశానికి మేవే ఊపిరి, మేవే ప్రాణం." ఛాతి బిగబెట్టి చెప్పాడు రంగప్ప.

పంతులు రహస్యంగా నలయ్య చెవిలో అన్నాడు, "స్టూడెంట్లు కాకమీదున్నారు. ఇప్పుడేం మాట్లాడమాక. వాని దోస్తులు గదా. వెంట ఉంటరు. ఈ ఊర్ల జనం మీరంత రేతినుండి జాగరణ చెయ్యలేదా? మనోళ్ళన్న మాటొచ్చాక గట్లనే ఉంటది."

"పంతులుగారు ఇప్పుడు ఏం చెయ్యాల్న?" అన్నాడు మహేష్ రెడ్డి.

పంతులు లిష్టు చేతిలో పెట్టాడు. "నేను తీసుకుపోయి బొంగులు తెప్పించండి. ఆపైన సామాను మీ ఇష్టం. అలంకరణ సామాగ్రి తెచ్చుకొండ్రి. చప్పుళ్ళయితే మీ తాన ఉన్న డప్పులు చాలు. మా రాజులాగావ్‌కు గణేష్ బాడిని తెచ్చిను. గట్లనే కాటికి సాగనంపండి. నాయినారెడ్డి ముంగల పటేల్‌కు కనవడిపో. అంతకన్నా చెప్పేదేంది లేదు. రేపు పొద్దుగాల మనందరం స్కూల్ దగ్గర కూర్చుని మాట్లాడుకుందాం."

"సారీ పంతులుగారు, రాత్రికి మేం సిటీపోవాల. మా అసోసియేషన్ మీటింగుంది. మన గణేష్ బలిదానానికి మొత్తం రాష్ట్రం మూడు దినాలు బందు ప్రకటించినం. అన్ని పార్టీలవాళ్ళు సహకరిస్తమని మాటిచ్చినారు. మా డిమాండ్లు మాటల్తో మాత్రమే అంగీకరించారు. వాటిని కాగితం మీద పెట్టించి సంతకాలు చేయించాల్న. జీ.ఓ. వచ్చేలా చెయ్యాల్న. చెప్పడం మరచినా. నేనిప్పుడు సిటీ కాలేజీల జాయింట్ యాక్షన్ కమిటీ ప్రెసిడెంటుని. నెను ఈ దినం రావడమే కష్టమయింది. రాత్రికి ఎట్లనయినా పోవాల" అన్నాడు మహేందర్ రెడ్డి.

"నువ్వేం జేస్తవు రంగప్పా? ఉంటవా? వాని కూడా వోతవా?"

"లేదు పంతులుగారూ. నేను కమిటీల మెంబర్ని. గణేష్ కూడా మెంబరే. వాడు ఉద్యమాన్ని పెద్ద మలుపు తిప్పినాడు. మేం ఎవరం ఊహించలే, వాడట్ల చేస్తడని. వాని కుటుంబానికి ప్రభుత్వం పది లక్షలివ్వాలని డిమాండు చేస్తున్నాం. వాని కుటుంబానికి మేం చేసే సాయమది సారు. దాన్ని సాధించాల్న."

"రేపటి ముచ్చటలు ఇప్పుడెందుకులే గానీ జల్దీ పని కానీయండి. పటేల్తోచెప్పిమాత్రం పొండి. అయిన మస్తు బిజీ అయిండు. ఈ కార్యక్రమం అంతా ఆయన మీదనే ఉన్నది .ఏ పని ఎట్ల జరుగుతోంది ఆయనకు తెలియల్న. పోలీసోండ్లు కూడా మీ నాయన వెంట తిరుగుతుండ్రు."

"వస్తాం సారు" అంటూ ముగ్గురూ కదిలారు. వాళ్ళు పదడుగులు వెయ్యగానే రాజయ్య పంతులుకు గుర్తుకొచ్చింది రంగప్ప తల్లికి పక్షవాతం వచ్చిన సంగతి చెప్పలేదని. "రంగప్పా!" అనిపిలిచాడు. రంగప్ప వెనక్కు తిరిగితేంతలో మనసు మార్చుకుని " పోయిరండ్రి. కార్యక్రమాలు జల్దీ ముగించాల. శవం ఉన్నకొద్దీ ఇంట్లవాళ్ళ బాధ పెరుగుద్ది" అన్నాడు.

నర్సిరెడ్డి అన్నం వండించి మంచి చేసాడు. గ్రామంలో వాళ్ళు తినగా మిగిలింది పోలీసులు, పై ఊరినుండి వచ్చిన వాళ్ళు మొత్తం ఖాళీ చేసారు. బందోబస్తుగా పోలీసులు ఇటు అటు తిరుగుతున్నారు గానీ వాళ్ళ అవసరం ఏం లేకుండా పోయింది. వాళ్ళు అన్యాయంగా ఎవరిమీదా చెయ్యి చేసుకోలేదు. స్టూడెంట్లు కూడా వాళ్ళ జోలికి పోవడం లేదు. ఇది వాళ్ళ కమిటీ ప్రెసిడెంటు ఊరని అల్లరి చెయ్యకుండా ఉన్నారు.

మహేంద్ర రెడ్డి సామాన్లు తీసుకు వచ్చాడు. వెదురు బొంగులతో పాడె కడుతూ ఉంటే యాదగిరి, ఎంకటమ్మ బంధువుల ఏడుపు మిన్నంటింది. తాటాకు చుట్టను విప్పకుండానే నీళ్ళు పోసి పాడెమీదకు ఎక్కించారు. బుక్క గుల్లాలు చల్లారు. సెంటు బాటిల్ మొత్తంగా పాడెమీద ఒంపేసారు.

"ఊర్ల సావుకు మా సప్పుళ్ళు లేకుండ ఎట్ల చేస్తరు?" అని గొడవకొచ్చిన దండోడాయన మూడు డప్పులతో గ్రామ చావిడి దగ్గర మోత మోగిస్తే పటేలు నాలుగొందలు చేతిలో పెట్టి, కల్లు సారాలకు వేరుగా పైసలిచ్చాడు. వాళ్ళు కల్లు దుకాణంకు పోయి పది నిమిషాల్లో తిరిగొచ్చారు.

శంకరయ్య "అందరూ దండలు, పూలేసి మొక్కండ్రి" అని అరిచాడు. శవానికి దండలు పడ్డాయి. స్టూడెంట్లు, ఊరి జనాలు పాడె చుట్టూ తిరిగి చివరిసారి మొక్కారు.

పాడె గణేష్ స్నేహితులు సాయంతో పైకి లేచింది. "గణేష్ అమర్ రహే" నినాదం ఊరంతా మార్మోగింది. ఎంకాయమ్మ పాడెతో అడుగేసింది. ఆమెను గట్టిగా పట్టుకున్నాడు యాదగిరి.

చప్పుళ్ళు 'ఢఢం.. ఢంఢం...ఢఢం..ఢఢం" అని శోకలయతో మోగుతుంటే శవయాత్ర ప్రారంభం అయింది. దనికన్నా ముందుగా వద గజాల దూరంలో జన ఘోష నృత్యాలు పాటతో కలిసి సాగుతున్నాయి. ప్రభుత్వాన్ని దుయ్యబడుతూ మైకులు నింపుకున్న వేన్ ఒకటి గ్రామ చావిడి సెంటర్లో తిష్టవేసింది.

యాదగిరి కుటుంబంతో బాటు పిల్లలు, పెద్దలు, ఊరి జనం పాడెతో బాటు శ్మశాన వాటిక వైపు అడుగులు వేసింది. అడుగడుగు నినాదాలతో, చప్పుళ్ళతో, బుక్కాగుల్లాలు, పూలరేకులూ, చిల్లర పైసలూ ఎగరేసుకుంటూ, పాటలు పాడుకుంటూ, పదవిన్యాసాలు చేస్తూ, ఊగుతూ, తూగుతూ, జన సందోహంతో బాటు 'గణేష్ ఏగుచున్నాడు అమర పురికి' అన్నట్లుగా సాగింది శవయాత్ర.

గంటలో చేరింది శవం స్మశానానికి. అప్పటికే గొయ్యి తీసి ఉంచాడు కాటికాపరి. పది నిమిషాల్లో పాడె మీంచి గోతిలోకి చేరింది శవం. ఏడ్పులు మరోసారి వినిపించినయి. పెద్దవాళ్ళు గట్టిగా చెప్పారు. "ఇగ ఎవులూ ఏడవకండి. వాన్ని మనం సంతోషంగ పంపాల్న. మనం ఏడిస్తే వాని ఆత్మశాంతించదు. శవం మీద పూలు, పైసల్ వెయ్యండి."

ముందు యాదగిరి, వెనుక ఎంకటమ్మ, ఆ తరువాత బంధువులు, పెద్దలు అంత బొందపైకి పైసలు విసిరి దండం పెట్టుకున్నారు. పిడికెడు మట్టి వేసి వెనక్కు తిరిగారు. "గణేష్ అమర్ రహే." నినాదం మరోసారి మోగింది. కాటికాపరి ఐదు నిముషాల్లో గోతిలో మట్టి నింపి ఆ పైన రెండడుగుల ఎత్తు దిబ్బ చేసి పెట్టాడు. దిబ్బమీద బుక్క గుల్లాలు చల్లి, పూలు వేసి, ఊదు బత్తీలు ముట్టించి దండాలు పెట్టుకున్నారు. పట్నం నుండి వచ్చిన వేనులు స్మశానం నుంచే వెనుదిరిగాయి. మూగబోయిన మనుషుల్లా ఊరి జనం నేలచూపులు చూసుకుంటూ ఇంటిమొహం పట్టారు.

గ్రామచావిడి దగ్గరకు వచ్చాక నర్సిరెడ్డి ఆగి సావిడి అరుగు మీద కూర్చున్నాడు. మిగిలిన పెద్దలు కూడా అక్కడ ఆగారు. ఆడవాళ్ళు ఇళ్ళకు బోయారు. మిగిలిన మనుషులు టెంట్లు విప్పి నేలమీద చుట్టుకుంటున్నారు, ప్లాస్టిక్ కుర్చీలను ప్రభల్లా వేనులో నిలబెట్టారు.

ఊరి జనం ఇళ్ళలోకి సర్దుకునేటప్పటికి రాత్రి ఎనిమిదయింది. నర్సిరెడ్డి అప్పటి వరకూ అందర్నీ సాగనంపుతూ గ్రామచావిడి దగ్గరే కూర్చున్నాడు. ముఖ్యమైన వాళ్ళు నలుగురైదుగురు నర్సిరెడ్డితో మిగిలారు.

"ఏం గొడవల్లేకుండా ఊరు పరువు నిలబెట్టినాం. అంతా మంచిగ జరిపించినా. మొదట స్టూడెంటు పిల్లలు వస్తన్నరంటే చాలా బయపడినా. మ పిల్లగాడు లీడరైనందుకు వాళ్ళు శాంతంగనే ఉండిరి" అన్నాడు నర్సిరెడ్డి చుట్ట ముట్టించి.

నల్లయ్య జ్ఞాపకం చేసాడు, "ఇక్కడికయితే బానె జరిపినాం. నిన్నరత్రి బండిల సిద్దప్ప భార్యని పట్నం పంపించినాం. ఇప్పుడేం చెయ్యాల్న? వాళ్ళ బాధలకు వాళ్ళను వదిలెయ్యడం మన ఊరి పద్ధతి కాదుగదా పటేలు!"

నర్సిరెడ్డి ఆ సంగతి మెదడులోకి రాగానే ఉలిక్కి పడి చుట్ట దూరంగా విసిరేసాడు. "చూస్తుండావు కదా, రేతినుండి ఒక్క లెక్కన గణేష్ బొందల కామ్ మీదనే ఉండినా. యాది చేసి మంచిపనిచేసినావు నల్లయ్యా. నువ్వు పొద్దుగేల పట్నం పోయొస్తనంటివి? ఆమె తానకు పోలేదా?"

"పోయినా,"

"గెట్లున్నది?"

"గట్లనే ఉన్నది. సరస్వతమ్మ వెర్రి చూపులు చూస్తున్నది. సిద్దప్ప మతి తప్పి ఆమె పక్కనె కూలబడ్డడు. పాపం వాని బిడ్డ ముత్యాలు బిక్కు బిక్కు మంటూ చూస్తా ఉన్నది. అమ్మ చూస్తే ఆ లెక్కన మంచం మీద పిచ్చిదాన్ల కదలకుండ పడున్నది, అయ్య మంచం పక్క మాటలేకుండా కూర్చున్నడు. బిడ్డకైతే ఏం సమజవతుల్లే. నన్ను చూడంగనే ఎక్కిళ్ళు పట్టినాది. నా మనసు గిలగిల కొట్టుకున్నది పటేలు."

"డాక్టరేమంటుండు?"

"ఎక్కడ డాక్టరు? నిన్న దవాఖానకు వోయినప్పుడు ఉన్నంట. నీ పేరు చెపితే, మంచమిచ్చినట. నర్సమ్మను నీళ్ళబాటిఎక్కించమని చిట్టి రాసిచ్చెనట. గంతే. ఆస్పటాల్లగా మినట్లనే బందు సురూ ఐనదట."

"వాళ్ళకేమయింది?"

"వాల్లకేం గాలా. అక్కడకూడా మన గణేష్ గొడవే. దవాఖానా చుట్టూ వేలకొద్ది జనం, టీవీలోళ్ళు, పేపర్లోళ్ళు, పోలీసులు. గా మినిట్లోనే పోస్ట్ మార్టం గావల్నని లొల్లి పెట్టిను. పెద్ద డాక్టర్ను కొట్టినట. గంతే, దవాఖాన మొత్తంకి మనింట్లోనే బందు సురూ చెసిను. డాక్టర్లు చిట్టీలు రాసిచ్చుడు లేదు. నర్సులు పేషంట్ల తానకు పోయేటిది లేదు. కలెక్టరు, హెల్తుమినిష్టరు వచ్చిను. నేను అంత గొడవలో వాళ్ళతానకు పోవడానికే పరిషానయిన. అంతలో మన శంకరయ్య అగుపడినాడు. 'ఏంది శంకరయ్యా గెట్లపోయెది?' అంటే ఆయన ఎనక తొవ్వ చూపినాడు. సిద్దప్పతో రెండు ముచ్చట్లు మాట్లాడి, కాస్త ధైర్నమిస్తి. 'గీ ముసలాయిన్ను నీ కూడా తోలుకుపో, వానికేమైనా అగుతే నాకు కష్టంగదాని' రంగప్ప చెబితే వాన్ని వెంబడి పెట్టుకుని గిట్ల వాపసొస్తిని. కొంతసేపు మన మాట వినే ముచ్చటే లేదు."

నర్సిరెడ్డి జుట్టులోకి వేళ్ళు పోనిచ్చి తల గోక్కున్నాడు. "గేందిది? మన గావ్‌కు ఏందో పీడ పట్టినట్లవుతాందే మన పిల్లలు వచ్చినంటే వచ్చిను, మాయవయ్యిను. వాండ్లతో మంచి చెడు ముచ్చటించడానికి కూడా టైం లేకపోయె. వాళ్ళు ముగ్గురూ వేన్లమీద పోయిండ్రా?"

"ఏమో పటేలు తెల్వ. వాన్లయితే పిల్లల్ని నింపుకుని వోయినాయి." అన్నాడు పంచాయితీ నౌకరు లచ్చుమయ్య.

"మనోళ్ళుంటే ఈడనె ఉండాలి గదా!" అన్నాడు రాజయ్య పంతులు చుట్టూ కలయ చూసి.

"గిప్పుడేం చెయ్యాల్నా?" తల పట్టుకున్నాడు నర్సిరెడ్డి.

(కొనసాగింపు వచ్చేసంచికలో)

Post your comments